

УДК 351.74:35.08

DOI 10.32782/2523-4269-2025-90-11-16

Меликов Руслан Гюндуз огли,

доктор філософії в галузі права,
викладач кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління
факультету № 4

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4151-5222>

Чорна Марина Василівна,

доктор філософії в галузі права,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
та публічного управління факультету № 4
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3679-6130>

МНОЖИННЕ ГРОМАДЯНСТВО В КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОМУ ВИМІРІ: ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТ НАЦІОНАЛЬНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ

Стаття присвячена дослідженню проблеми множинного громадянства в контексті сучасних викликів глобалізації. Особлива увага приділяється аналізу конституційно-правових аспектів множинного громадянства та його впливу на національний суверенітет. Розглянуто правові основи, на які спираються держави в питаннях регулювання громадянства, а також виклики, з якими стикаються країни, що визнають множинне громадянство. Окремо розглянуто новітні зміни в українському законодавстві, пов'язані із цією темою, і можливі наслідки для національного суверенітету.

Ключові слова: множинне громадянство, національний суверенітет, глобалізація, конституційне право, правова політика, державний суверенітет, міжнародне право, Україна.

Постановка проблеми. У 2023–2024 рр. у Верховній Раді України було зареєстровано кілька законопроектів, спрямованих на врегулювання статусу осіб із подвійним громадянством. Множинне громадянство (біпатризм) є одним із важливих викликів сучасного конституційного права. З одного боку, глобалізаційні процеси, міграційні потоки, економічна інтеграція та розвиток міждержавних відносин сприяють поширенню практики множинного громадянства. З іншого боку, правові системи багатьох держав намагаються зберегти принцип єдиного громадянства як механізм захисту національного суверенітету та державної ідентичності.

Основні виклики множинного громадянства такі:

1. Конституційно-правові колізії – багато держав мають суперечливі норми щодо визнання або заборони множинного громадянства, що створює проблеми для осіб із подвійним громадянством у правовій сфері.

2. Питання лояльності – наявність двох або більше громадянств спричиняє питання щодо зобов'язань особи перед різними державами, особливо в контексті військової служби та сплати податків.

3. Вплив на виборче право – множинне громадянство може впливати на реалізацію виборчих прав, зокрема голосування в кількох юрисдикціях, і можливість обіймання державних посад.

4. Загрози національній безпеці – деякі країни розглядають множинне громадянство як потенційну загрозу, оскільки воно може використовуватися для уникнення відповідальності або втручання у внутрішні справи держави.

5. Правовий статус осіб – питання юридичного статусу осіб із множинним громадянством у міжнародному праві залишається відкритим, оскільки не існує єдиного міжнародного регулювання цієї категорії осіб.

Однак це питання стало більш актуальним в останні роки через економічні та соціальні зміни в Україні, а також через зовнішні політичні чинники, зокрема посилення зв'язків із Європейським Союзом, а також розвиток діаспори за кордоном.

Метою статті є дослідження проблеми множинного громадянства в умовах глобалізації, проведення аналізу конституційно-правових аспектів його регулювання та впливу на національний суверенітет, а також

вивчення правових основ, викликів і наслідків, з якими стикаються країни, що визнають множинне громадянство, зокрема в контексті новітніх змін в українському законодавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні національні наукові дослідження та міжнародні правові публікації підкреслюють різні підходи до регулювання множинного громадянства та його впливу на державний суверенітет.

Науковець В. Шаповал розглядає питання правової природи множинного громадянства в контексті українського законодавства, а також аналізує можливі шляхи його імплементації через конституційні зміни [1]. Дослідження І. Павличенко акцентує увагу на проблемах юридичного визнання осіб із подвійним громадянством, пропонує модель диференційованого підходу до їхнього правового статусу [2]. О. Гнатюк аналізує загрози, пов'язані з наявністю громадянства РФ в частини українських громадян та пропонує запровадження механізму контролю над громадянством осіб, що обіймають державні посади [3]. Д. Сергієнко досліджує досвід країн ЄС та США в урегулюванні питань множинного громадянства та пропонує адаптацію гнучких моделей до українського законодавства [4]. Згідно з напрацюваннями І. Блумбрад, більшість демократичних країн лібералізують своє законодавство щодо подвійного громадянства, визнають його як невід'ємну частину сучасної мобільності [5]. У роботі Р. Баубок наголошується, що заборона множинного громадянства суперечить демократичним принципам і правам людини [6]. Проте проблема множинного громадянства потребує комплексного конституційно-правового аналізу для визначення оптимальних правових механізмів його регулювання з урахуванням як міжнародних стандартів, так і національних інтересів.

Виклад основного матеріалу. Множинне громадянство (подвійне громадянство) є правовим статусом, за якого особа одночасно має громадянство кількох країн. Це поняття має значення не лише з погляду права, але й соціальної, політичної та економічної мобільності осіб. Ідея множинного громадянства виникає в умовах активних міграційних процесів, економічної інтеграції та зростання міждержавної взаємодії. Визначення множинного громадянства в законодавстві кожної країни може різнитися, проте загальні тенденції зумовлені процесами глобалізації, яка сприяє підвищенню мобільності громадян по всьому світу.

У звіті ООН підкреслюється, що множинне громадянство сприяє соціальній інтеграції мігрантів, проте водночас створює виклики для національної ідентичності та безпеки держав. Дослідження Європейського парламенту 2023 р. аналізує правові механізми регулювання множинного громадянства у країнах ЄС, вказує на розбіжності між політикою держав щодо громадянства та міжнародними зобов'язаннями [7]. Також варто зазначити, що у звіті американського дослідницького центру Brookings Institution 2024 р. підкреслюється, що держави з високими ризиками зовнішнього втручання прагнуть обмежити подвійне громадянство через загрози подвійної лояльності [8]. Дослідження Migration Policy Institute 2023 р. стверджує, що множинне громадянство може бути використане для ухилення від зобов'язань перед державою, зокрема у сфері оподаткування та військового обов'язку [9]. Також Національним інститутом стратегічних досліджень України наголошується на ризиках подвійного громадянства в контексті гібридної війни та потенційного втручання

інших держав у внутрішні справи України [10]. Проте в доповіді Центру політико-правових реформ 2023 р. наголошується на необхідності перегляду українського законодавства в контексті інтеграції до Європейського Союзу та можливих змін у політиці громадянства [11]. Дослідження Аналітичного центру «Український інститут майбутнього» 2024 р. аналізує законодавчі ініціативи щодо врегулювання множинного громадянства та пропонує механізми ідентифікації осіб із подвійним громадянством у сфері державної служби та виборчих процесів [12].

Міжнародне право не встановлює чітких обов'язкових стандартів щодо множинного громадянства. Однак міжнародні організації, як-от ООН і Рада Європи, висловлюють рекомендації, які вимагають від держав гарантувати права осіб, що мають множинне громадянство. Для України це особливо важливо, адже багато громадян, зокрема представників української діаспори, мають громадянство інших держав. Конституція є основним документом, що регулює питання громадянства в кожній державі. В Україні, як і в більшості країн, питання громадянства прямо визначено в Основному законі держави. Конституція України, ухвалена в 1996 р., не дозволяє множинне громадянство як стандартну практику. Згідно з її ст. 4, Україна не визнає подвійного громадянства, і особа може бути визнана громадянином України лише за умови, що вона не має громадянства іншої держави [13].

Існує велика кількість підходів до регулювання множинного громадянства в різних країнах. Деякі країни, як-от США, Канада, Австралія, визнають і допускають множинне громадянство, хоча не підтримують ідею подвійної лояльності громадян. У Німеччині та Японії множинне громадянство є обмеженим або забороненим. У рамках міжнародного права немає єдиного підходу до цього питання, але на рівні міжнародних угод розробляються рекомендації та мінімальні стандарти для захисту прав осіб, що мають кілька громадянств.

Необхідно звернути увагу на причини та чинники, що сприяють множинному громадянству, як-от: міжнародна міграція: масова мобільність людей через економічні, освітні чи політичні мотиви приводить до того, що особи отримують громадянство кількох держав, не відмовляючись від попереднього громадянства; глобалізація економіки: транснаціональні компанії, міжнародні ринки праці, бізнес-взаємодія сприяють тому, що люди часто мають потребу у громадянстві кількох держав; політичні та юридичні чинники: у межах міжнародних угод і договорів, як у Європейському Союзі, громадяни можуть зберігати громадянство кількох країн, що підвищує їхню мобільність та права; історичні чинники: у багатьох країнах, зокрема пострадянських, множинне громадянство може бути наслідком історичних змін, коли одна країна втрачала території, а громадяни ставали громадянами нових держав [14].

Донедавна в Україні питання множинного громадянства було досить складним і спірним. Конституція України, а також низка законодавчих актів, вказували на заборону подвійного громадянства. Однак реальність показала, що українці, зокрема через політичні й економічні обставини, неодноразово набували громадянств інших країн, зокрема Росії, Канади, США, Польщі й інших держав [15].

У 2018 р. Україна почала переглядати свою політику щодо громадянства, адже значна частина її громадян проживає за кордоном або має подвійне громадянство. Особливо це питання стало актуальним у контексті

геополітичних процесів, як-от війна на сході України й анексія Криму Росією. З іншого боку, кілька держав, зокрема Польща, зняли обмеження на подвійне громадянство для українців, що призвело до появи нових правових викликів для України [16].

Множинне громадянство може створювати загрозу політичній єдності держави, зокрема в разі участі таких осіб у виборах і референдумах. Наприклад, можливість голосування громадян із множинним громадянством у кількох країнах ставить під сумнів легітимність виборів.

В Україні це питання особливо актуальне в контексті використання виборчих прав громадянами, які одночасно є громадянами інших держав. У зв'язку із цим доцільно запровадити механізми, які дозволять уникнути зловживань у цій сфері.

Проблеми виникають і у сфері правового регулювання, наприклад, у питаннях оподаткування, виконання військового обов'язку та захисту прав громадян. Для держави це може означати втрату контролю над частиною населення [2]. В Україні додатковою складністю є можливість уникнення військової служби через наявність іншого громадянства, що потребує запровадження чітких механізмів моніторингу.

Окрім того, економічні виклики передбачають можливе ухилення від сплати податків і уникнення юридичної відповідальності.

Незважаючи на новий закон, його увхвалення спричинило численні дебати серед політичних і правових експертів. З одного боку, це дозволяє українцям, які проживають за кордоном, зберігати зв'язок з батьківщиною і отримувати додаткові можливості на міжнародному рівні. З іншого боку, питання лояльності та політичної стабільності можуть стати проблемами для держави в майбутньому, особливо в разі міжнародних криз або політичних конфліктів.

Перше і найважливіше завдання для вдосконалення правового регулювання множинного громадянства в Україні – створення чітких, детальних умов і процедур для набуття громадянами України іншого громадянства, а також для їх подальшого правового статусу. Потрібно врахувати, що без чітких правових рамок цей інститут може призвести до правових невизначеностей і суперечностей [1]. На нашу думку, доцільно було б розробити чіткі правові критерії, які б дозволяли громадянам України одночасно бути громадянами іншої держави, зокрема визначення чітких правил для громадян, які набувають іноземне громадянство через натуралізацію або народження. Не менш важливим є установлення умов щодо дозволу на набуття множинного громадянства, що враховують соціально-економічні, культурні та політичні аспекти. Окрім того, необхідно ввести механізм подачі декларацій або заяв від громадян України, які отримують громадянство іншої держави, до органів державної влади, що дозволить контролювати чисельність осіб із множинним громадянством і забезпечити прозорість цього процесу.

Наступним важливим аспектом є визначення прав і обов'язків осіб із множинним громадянством, а також розмежування прав, що стосуються кожної з держав, громадянином яких є особа. Важливо знайти баланс між правами громадян і вимогами національної безпеки [3]. Установити, що громадяни із множинним громадянством повинні дотримуватися законодавства кожної з держав, громадянами яких вони є, без порушення інтересів України. Для цього важливо запровадити чітке регулювання щодо можливості участі осіб із

множинним громадянством у виборах, референдумах, а також зайнятті посад у державних органах. Це дозволить уникнути юридичних колізій, пов'язаних із лояльністю до кількох держав одночасно. Наступне, варто визначити можливі обмеження для осіб із множинним громадянством щодо зайнятті деяких посад в органах державної влади або служби в армії, особливо в умовах міжнародних криз або збройних конфліктів.

З огляду на те, що множинне громадянство передбачає участь громадянина у правових системах кількох країн одночасно, важливо створити ефективні механізми для врегулювання правових колізій між державами, зокрема в питаннях правосуддя, виборчого процесу, податкового права [2].

Одним із найбільш суперечливих аспектів множинного громадянства є питання участі осіб із таким громадянством у виборчих процесах. Законодавство України має передбачати чіткі обмеження або правила для осіб, що мають громадянство інших держав, зокрема у виборчому процесі.

Також множинне громадянство може нести потенційні ризики для національної безпеки України, зокрема в умовах міжнародних криз або збройних конфліктів. Україна повинна розробити стратегію, яка передбачає належний захист інтересів держави, водночас зберігати права громадян. Також запровадити механізм перевірки осіб із множинним громадянством на наявність зв'язків з іноземними державами, які можуть становити загрозу для національної безпеки. Необхідне розроблення чіткого механізму для контролю за можливими спробами використання подвійного громадянства для ведення шпигунської діяльності, пропаганди або зовнішньої політичної маніпуляції. Зважаючи на величезну українську діаспору, особливо у країнах Європи та Північної Америки [4], важливим завданням є забезпечення ефективної інтеграції цих громадян в українське політичне, економічне та соціальне життя. Запровадження спеціальних програм для підтримки й інтеграції громадян із множинним громадянством, що належать до української діаспори, зокрема, передбачає програму участі у виборах, економічні програми для бізнесменів, а також освітні та культурні ініціативи для молоді.

На нашу думку, Україна повинна активно працювати з іншими державами та міжнародними організаціями для забезпечення прав осіб із множинним громадянством, а також для створення правових стандартів і угод, що сприяють стабільності та взаєморозумінню на міжнародному рівні, а саме продовжити роботу з міжнародними партнерами для укладення двосторонніх угод про взаємне визнання прав осіб із множинним громадянством, а також укладати угоди про соціальне забезпечення, пенсії та інші пільги.

Важливо зазначити, що 1 липня 2024 р. Верховна Рада України прийняла за основу новий закон, який регулює питання множинного громадянства в контексті української правової системи. Законодавчі зміни передбачають дозвіл для українців мати громадянство інших країн, але з деякими умовами. Основні пункти нового законопроекту такі: визнання множинного громадянства для осіб з українським корінням, що проживають за кордоном, особливо у країнах Європейського Союзу, у США та Канаді [3]; збереження національної лояльності: для осіб із множинним громадянством Україна вводить обмеження щодо служби в державних органах, участі в політиці та прийому на державну службу; регулювання подвійного громадянства через дипломатичні канали: Закон передбачає, що громадяни України,

які отримують громадянство іншої держави, повинні подавати офіційну заяву та бути поінформованими про права й обов'язки щодо національного громадянства.

Ці зміни дають змогу Україні бути більш гнучкою в питаннях громадянства, водночас зберігати національний суверенітет і лояльність громадян до держави. У світлі сучасних тенденцій глобалізації та міжнародної інтеграції питання множинного громадянства стає надзвичайно актуальним для України. Стрімка економічна та культурна інтеграція з Європейським Союзом, розвиток зв'язків з іншими державами, а також значна українська діаспора за кордоном змушують державу переосмислювати свої правові підходи до цього інституту. В умовах глобалізації українці все частіше набувають громадянства інших країн, зокрема тих, які входять до Європейського Союзу, Канади чи США, залишають водночас своє українське громадянство [17]. Цей процес не завжди відповідає конституційним засадам України, що зумовлює правові та політичні виклики.

Ухвалення нового закону, що дозволяє множинне громадянство, відповідає не тільки економічним, але й соціокультурним потребам країни. Водночас важливо залишається проблема забезпечення державного суверенітету та національної безпеки, що потребує продовження пошуку оптимальних моделей правового регулювання громадянства.

Для ефективного управління питанням множинного громадянства в Україні необхідно визначити основні напрями розвитку правового регулювання. По-перше, урегулювання правових колізій. У майбутньому важливо створити чіткий механізм вирішення можливих юридичних колізій, які можуть виникати між державами, що допускають множинне громадянство, зокрема в питаннях виборчих прав, служби в армії, оподаткування та правосуддя. Це дозволить уникнути конфліктів між правами осіб, що мають декілька громадянств, і національними інтересами України. По-друге, захист прав осіб із множинним громадянством. Зростання мобільності українців, зокрема з огляду на події у Криму та на сході України, приводить до необхідності посилити захист прав осіб із множинним громадянством. Тому доцільно створити правовий механізм, який би гарантував громадянам України, що отримали інше громадянство, можливість реалізовувати свої права без порушення суверенітету держави. По-третє, поглиблення інтеграції з міжнародними організаціями. Україна, як частина міжнародної спільноти, повинна працювати над удосконаленням своїх відносин з міжнародними організаціями, які регулюють питання громадянства, як-от Рада Європи, ООН та інші міжнародні інститути [17]. Це дозволить не тільки вирішувати питання множинного громадянства, але й зміцнювати правову позицію України на міжнародній арені. По-четверте, створення національної стратегії громадянства.

Одним із важливих кроків може стати розроблення національної стратегії, що міститиме вимоги й умови для набуття множинного громадянства в Україні. Вона має охоплювати питання національної безпеки, лояльності громадян до держави, економічної та соціальної стабільності.

Не менш важливим є питання, як множинне громадянство може впливати на національну безпеку країни. Система національної безпеки повинна включати механізми, які дозволяють уряду вчасно реагувати на можливі загрози з боку громадян, які мають подвійне чи множинне громадянство, зокрема в умовах війни чи міжнародних конфліктів. Україна, маючи значну кількість громадян із громадянствами інших держав, повинна забезпечити чітке розмежування прав і обов'язків цих громадян у разі зовнішніх загроз [18]. Важливо розробити стратегію, яка б не дозволяла іноземним державам маніпулювати лояльністю громадян України в інтересах своєї політики. Окрім того, множинне громадянство відкриває нові можливості для мобілізації громадян у разі критичних ситуацій, як-от війна чи природні катастрофи. Однак необхідно розвивати механізми, що дозволяють ефективно використати цей потенціал без шкоди для державної безпеки.

Прогнозуючи розвиток ситуації із множинним громадянством в Україні, можна очікувати, що в найближчі роки буде продовжуватися процес адаптації українського законодавства до міжнародних стандартів. Однак цей процес буде потребувати деякого часу для того, щоб забезпечити баланс між правами громадян та інтересами держави. Одним з основних напрямів стане розвиток правових інструментів, що убезпечать державу від можливих загроз, пов'язаних із множинним громадянством, водночас не порушуватимуть прав громадян на міжнародний рух і соціальну інтеграцію.

Висновки. Множинне громадянство є складним і багатограним правовим інститутом, що потребує ретельного правового регулювання, особливо в умовах глобалізації та зміни міжнародних відносин. Україна, реагуючи на виклики глобалізованого світу, внесла зміни до законодавства, дозволила множинне громадянство для своїх громадян, за збереження водночас контролю над національним суверенітетом. Проте ця практика потребує пильного моніторингу й адаптації до нових політичних реалій.

Законодавцям варто враховувати міжнародний досвід, тенденції у правовому регулюванні та правозастосовну практику для створення ефективних механізмів контролю за множинним громадянством без порушення прав і свобод людини.

Важливим завданням є досягнення балансу між правами громадян і захистом національного суверенітету через запровадження дієвих механізмів контролю та правового регулювання.

Список використаних джерел

1. Шаповал В. Конституційне право України: сучасні виклики та перспективи. Київ : Юридична література, 2023. 400 с.
2. Павличенко І. Єдине громадянство vs. множинне громадянство: правові колізії в Україні. Харків : Право, 2023. 320 с.
3. Гнатюк О. Множинне громадянство як виклик для національної безпеки України. Львів : Центр політичних досліджень, 2024. 280 с.
4. Сергієнко Д. Міжнародні практики регулювання множинного громадянства: уроки для України. Київ : Ініціатива реформ, 2024. 350 с.
5. Bloemraad I. The Politics of Citizenship: Dual Nationality and Globalization. Oxford University Press, 2022. 320 p. URL: <https://global.oup.com/academic/product/the-politics-of-citizenship-9780197648324> (дата звернення: 28.02.2025).

6. Bauböck R. *Democratic Inclusion: A Pluralist Theory of Citizenship*. Princeton University Press. 2023. 290 p. URL: <https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691177363/democratic-inclusion> (дата звернення: 28.02.2025).
7. United Nations. *World Migration Report*. 2023. URL: <https://www.iom.int/world-migration-report-2023> (дата звернення: 28.02.2025).
8. The Impact of Dual Citizenship on National Security. *Brookings Institution*. 2024. URL: <https://www.brookings.edu/research/impact-of-dual-citizenship-national-security> (дата звернення: 28.02.2025).
9. Dual Citizenship and State Sovereignty: Risks and Opportunities. *Migration Policy Institute*. URL: <https://www.migrationpolicy.org/research/dual-citizenship-and-sovereignty> (дата звернення: 28.02.2025).
10. Аналітичний звіт щодо викликів множинного громадянства для національної безпеки. *Національний інститут стратегічних досліджень України*. 2023. URL: <https://www.niss.gov.ua/> (дата звернення: 28.02.2025).
11. Аналіз законодавчих ініціатив щодо множинного громадянства. *Центр політико-правових реформ*. 2023. URL: <https://pravo.org.ua/> (дата звернення: 28.02.2025).
12. Законодавчі ініціативи щодо врегулювання множинного громадянства та механізми ідентифікації осіб із подвійним громадянством у сфері державної служби та виборчих процесів : дослідження. *Український інститут майбутнього : аналітичний центр*. 2024. URL: <https://uifuture.org/> (дата звернення: 28.02.2025).
13. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
14. Остроменський О. Множинне громадянство в Україні та Європейському Союзі: порівняльний аналіз. Київ, 2022. 310 с.
15. Марчук В. Міжнародне право : підручник. Київ, 2014. 450 с.
16. Гринько І. Політика громадянства в умовах глобалізації. Харків, 2019. 280 с.
17. Regulation of Multiple Citizenship in the EU: Challenges and Perspectives. *European Parliament*. URL: <https://www.europarl.europa.eu/> (дата звернення: 28.02.2025).
18. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 р. № 2235–III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

References

1. Shapoval, V. (2023). *Konstytutsiine pravo Ukrainy: suchasni vyklyky ta perspektyvy* [Constitutional Law of Ukraine: Contemporary Challenges and Perspectives]. *Yurydychna Literatura* [in Ukrainian].
2. Pavlychenko, I. (2023). *Yednye hromadianstvo vs. mnozhynne hromadianstvo: pravovi kolizii v Ukraini* [Single Citizenship vs. Multiple Citizenship: Legal Conflicts in Ukraine]. *Pravo* [in Ukrainian].
3. Hnatyuk, O. (2024). *Mnozhynne hromadianstvo yak vyklyk dlia natsionalnoi bezpeky Ukrainy* [Multiple Citizenship as a Challenge for National Security of Ukraine]. *Tsentr politychnykh doslidzhen* [in Ukrainian].
4. Serhiienko, D. (2024). *Mizhnarodni praktyky rehuluvannia mnozhynnoho hromadianstva: uroky dlia Ukrainy* [International Practices of Regulating Multiple Citizenship: Lessons for Ukraine]. *Iniatsiyya Reform* [in Ukrainian].
5. Bloemraad, I. (2022). *The Politics of Citizenship: Dual Nationality and Globalization*. oxforduniversitypress.com. Retrieved from <https://global.oup.com/academic/product/the-politics-of-citizenship-9780197648324>.
6. Bauböck, R. (2023). *Democratic Inclusion: A Pluralist Theory of Citizenship*. princeton.edu. Retrieved from <https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691177363/democratic-inclusion>.
7. United Nations (2023). *World Migration Report 2023*. iom.int. Retrieved from <https://www.iom.int/world-migration-report-2023>.
8. Brookings Institution (2024). *The Impact of Dual Citizenship on National Security*. brookings.edu. Retrieved from <https://www.brookings.edu/research/impact-of-dual-citizenship-national-security>.
9. Migration Policy Institute (n.d.). *Dual Citizenship and State Sovereignty: Risks and Opportunities*. migrationpolicy.org. Retrieved from <https://www.migrationpolicy.org/research/dual-citizenship-and-sovereignty>.
10. National Institute for Strategic Studies of Ukraine (2023). *Analytical Report on the Challenges of Multiple Citizenship for National Security*. niss.gov.ua. Retrieved from <https://www.niss.gov.ua/>.
11. Center for Political and Legal Reforms (2023). *Analysis of Legislative Initiatives on Multiple Citizenship*. pravo.org.ua. Retrieved from <https://pravo.org.ua/>.
12. Ukrainian Institute for the Future (2024). *Legislative Initiatives on Multiple Citizenship and Identification Mechanisms in Public Service and Elections*. uifuture.org. Retrieved from <https://uifuture.org/>.
13. Verkhovna Rada of Ukraine (1996). *Constitution of Ukraine*. Retrieved from <https://www.rada.gov.ua/> [in Ukrainian].
14. Ostromenskyi, O. (2022). *Mnozhynne hromadianstvo v Ukraini ta Yevropeiskomu Soiuzi: porivnialnyi analiz* [Multiple Citizenship in Ukraine and the European Union: A Comparative Analysis] [in Ukrainian].
15. Marchuk, V. (2014). *Mizhnarodne pravo: pidruchnyk* [International Law: Textbook] [in Ukrainian].
16. Hrynko, I. (2019). *Polityka hromadianstva v umovakh hlobalizatsii* [Citizenship Policy in the Context of Globalization] [in Ukrainian].
17. European Parliament (n.d.). *Regulation of Multiple Citizenship in the EU: Challenges and Perspectives*. europarl.europa.eu. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/>.
18. Verkhovna Rada of Ukraine (2001). *Law of Ukraine "On Citizenship of Ukraine"* № 2235–III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14> [in Ukrainian].

Melykov Ruslan,

PhD in Law,

Lecturer at the Department of State and Legal Disciplines and Public Administration

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4151-5222>

Chorna Maryna,

PhD in Law,

Associate Professor at the Department of State and Legal Disciplines and Public Administration

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3679-6130>

**MULTIPLE CITIZENSHIP IN THE CONSTITUTIONAL AND LEGAL DIMENSION:
CHALLENGES OF GLOBALIZATION AND PROTECTION OF NATIONAL SOVEREIGNTY**

The article is devoted to a comprehensive study of the issue of multiple citizenship in the context of contemporary globalization processes, which present new challenges for states around the world, particularly Ukraine. Multiple citizenship is an important legal category that affects not only individual rights but also the principles of public administration and national security. The author analyzes the constitutional and legal aspects of multiple citizenship, focusing on the interconnection between citizens' rights and the challenges arising from the existence of dual or multiple citizenships.

The article provides a detailed analysis of how different countries approach the regulation of this issue, particularly through national laws, international agreements, and constitutional norms. The author compares the approaches of various states to the recognition of multiple citizenship and examines the potential problems arising from such approaches, especially in relation to national security and state sovereignty. One of the key aspects is how multiple citizenship can impact the state's ability to control its citizens and maintain the stability of legal norms in the event of conflicts between the rights of different states.

Particular attention is given to recent changes in Ukrainian legislation regarding multiple citizenship and their interaction with international standards. The author analyzes the latest legislative initiatives in Ukraine on this issue and discusses their potential implications for national sovereignty. It is emphasized that in the context of globalization and Ukraine's integration into international organizations, the issue of multiple citizenship is gaining particular relevance. At the same time, the importance of adapting national legislation to current conditions is highlighted to ensure effective control over citizens and minimize risks associated with dual citizenship.

Thus, the article makes a valuable contribution to the study of contemporary trends in the field of citizenship, legal policy, and national security, particularly in the context of globalization processes and the international legal environment.

Key words: multiple citizenship, national sovereignty, globalization, constitutional law, legal policy, state sovereignty, international law, Ukraine.

Надіслано до редколегії 28.02.2025